14.4.2022
O 41/2020 vp

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry
Herttaliisa Tuure, toiminnanjohtaja
Reetta Pietikäinen, asiantuntija

Lausunto eduskunnan tarkastusvaliokunnalle:

Nuorten syrjäytymisen ehkäisyn palvelujärjestelmän toimivuus ja palveluiden vaikuttavuus, eduskunnan tarkastusvaliokunnan julkaisu 1/2022

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry kiittää tarkastusvaliokuntaa mahdollisuudesta antaa lausunto nuorten syrjäytymisen ehkäisyn palvelujärjestelmän toimivuutta ja palveluiden vaikuttavuutta käsittelevästä julkaisusta. Into arvioi lausunnossaan pyydetyn mukaisesti tutkimuksen antamaa kuvaa syrjäytymisestä ilmiönä ja siihen johtavista tekijöistä sekä esitettyjä suosituksia erityisesti niiden toteuttamiskelpoisuuden näkökulmasta. Lisäksi Into nostaa esille muita yleisiä huomioita tutkimuksesta ja tuo näkyviin etsivän nuorisotyön ja työpajakentän havaintoja ja kokemuksia.

Tutkimuksessa tarkastellaan syrjäytymisen ehkäisyn palvelujärjestelmän nykytilaa, syrjäytymisen ehkäisyyn käytettyjen resurssien kohdentumista ja rahoituksella aikaansaatuja vaikutuksia. Tutkimuksen tavoitteena oli tarkastella syrjäytymistä ehkäiseviä palvelu- ja etuusrakenteita ja palveluntuottajien välistä yhteistyötä, selvittää nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn käytettyjä resursseja ja niiden kohdentumista sekä analysoida syrjäytymisen ehkäisyyn käytettyjen julkisten varojen vaikutuksia.

Huomiot tutkimuksen antamasta kuvasta: syrjäytyminen ilmiönä ja siihen johtavat tekijät

Syrjäytyminen nähdään tutkimuksessa prosessina, joka tuottaa huono-osaisuutta. Tutkimuksen mukaan ihmisen katsotaan syrjäytyvän, kun hänelle kasautuu erilaisia riski- ja puutetekijöitä, joita ovat muun muassa päihde- ja mielenterveysongelmat sekä puutteellinen koulutus. Nuorten syrjäytyminen ilmiönä ja siihen johtavien tekijöiden käsittely jää tutkimuksessa kuitenkin ohueksi. **Tutkimuksessa tuodaan kyllä esille syrjäytymisen riskitekijöitä ja nuoren pahoinvoinnin syitä, mutta syrjäytymiseen vaikuttavia tekijöitä ja juurisyitä olisi tullut tarkastella laajemmin.** Tutkimuksessa nostetaan esille mielenterveys- ja päihdeongelmat syrjäytymisen riskitekijöinä, mutta ei käsitellä niitä tai palveluiden saatavuutta ja tarpeisiin vastaavuutta tässä yhteydessä tarkemmin. Tutkimuksessa ei analysoida myöskään koulutuksen keskeyttämiseen johtavia tekijöitä tai käsitellä esimerkiksi koulukiusaamista, joka etsivän nuorisotyön ja työpajatoimijoiden kokemusten mukaan on usein eräs tekijä syrjäytymiseen johtavan polun taustalla.

Syrjäytymiseen vaikuttavien tekijöiden laajempi tarkastelu tuottaisi tärkeää tietoa myös nuorten osallisuuden edistämiseen ja sosiaaliseen vahvistamiseen sekä syrjäytymisen ehkäisemisen palveluiden kohdentamiseen ja kehittämiseen.

Tutkimuksessa tuodaan esille syrjäytymisen ylisukupolvista luonnetta sekä sosiaaliturvajärjestelmään ja nuorten pitkäaikaisen toimeentulotuen käyttöön liittyviä haasteita. Tutkimuksen tuloksissa todetaan, että nuorten putoaminen pitkäaikaisesti toimeentulotuen varaan heijastaa paitsi etuusjärjestelmän rakenteita myös palvelujärjestelmän kyvyttömyyttä vastata nuorten tarpeisiin motivaatiota ja toimintakykyä parantavasti. Tämä on tärkeä huomio, ja myös **sosiaaliturvaan liittyvä kokonaisuus olisi vaatinut laajempaa tarkastelua.**

Into nostaa esille, että etsivän nuorisotyön ja työpajatoimijoiden kokemusten mukaan nuorten tuentarpeet ovat pandemia-aikana kasvaneet ja jo ennestään haasteellisessa tilanteessa olevien nuorten tilanteet ovat vaikeutuneet. Samalla erityisesti mielenterveyspalveluiden saatavuus on heikentänyt. **Tämä on kasvattanut nuorten pahoinvointia ja syrjäytymisen riskejä.** Inton kyselyn mukaan korona on lisännyt etsivän nuorisotyön ja työpajojen nuorten ahdistusta ja muita mielenterveysongelmia, opiskeluvaikeuksia, yksinäisyyttä ja taloudellisia ongelmia sekä monien kohdalla myös työttömyyttä ja lisääntynyttä päihteiden käyttöä[1]. Koronakriisin nähdään lisänneen nuorten välistä eriarvoistumista. Kriisin kielteiset vaikutukset ovat kohdistuneet voimakkaimmin nuoriin, jotka jo

[1]Ks. Inton kysely: Etsivän nuorisotyön nuorille ja työpajojen valmentautujille suunnatun korona-ajan kyselyn tuloksia - Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry (intory.fi)

ennen koronaa olivat heikossa asemassa.[2] **Nuorten syrjäytymisen ehkäisemistä käsittelevälle tutkimukselle sekä palveluille ja niiden pitkäjänteiselle kehittämiselle on entistä suurempi tarve.**

Muita huomioita tutkimuksesta

Tarve vahvistaa monialaisuutta ja alueellisten palveluverkostojen toimijoiden yhteistyötä

Tutkimuksen mukaan nuorten syrjäytymisen ehkäisyn vastuut nähdään valtionhallinnossa pääosin selvinä, mutta yhteistyö ei toimi optimaalisesti hallinnonalojen siiloutumisen takia. Rahoitus ja resurssit kohdennetaan hallinnonalakohtaisesti eivätkä ne mahdollista poikkileikkaavaa yhteiskehittämistä läpi hallinnonalojen. Kunnissa puolestaan katsotaan, että nuorten syrjäytymisen ehkäisyn palveluista puuttuu valtakunnallisesti sovittu koordinointi ja omistajuus, mikä vaikeuttaa johtamista ja palveluiden yhteensovittamista. Monialainen poikkihallinnollinen työskentely nähdään osin kehittymättömänä, ja verkostoista huolimatta palvelukenttä koetaan sirpaleisena.

Into korostaa tarvetta vahvistaa poikkihallinnollisuutta ja monialaista yhteistyötä niin valtionhallinnossa ja alueellisesti kuin hyvinvointialueiden ja kuntien yhdyspinnoilla. Into katsoo, että työpajatoiminnan haasteellinen asema sote-uudistuksessa kuvastaa vankkaa siiloutumista ja vaikeuksia nähdä muutosten vaikutuksia monialaisiin, eri yhdyspinnoilla toimiviin palveluihin. Tällä on merkittäviä seurauksia nuorten palveluihin: sote-uudistus on heikentämässä kunnallisen työpajatoiminnan toimintaedellytyksiä.

Tutkimuksen huomio, että nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä on kyse panostamisesta palveluketjuihin sekä toimivasta palveluverkostosta ja yhteistyöstä, joissa nuorta tuetaan moniammatillisesti moninaisissa tarpeissa, on tärkeä. Etsivän nuorisotyön ja työpajojen kokemusten mukaan alueellisten palveluekosysteemien toimijoiden yhteistyö on usein puutteellista ja sitä tulee vahvistaa. Into on kiinnittänyt huomiota esimerkiksi Ohjaamojen sekä etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan välisen yhteistyön vahvistamiseen. Etsivän nuorisotyön ja työpajojen kokemukset työllisyyden kuntakokeiluista kuvastavat myös puutteellista palveluverkostoyhteistyötä. Kriittisintä on, että kuntakokeilujen myötä ohjautuminen työpajoille on paikoin ollut pysähdyksissä. **Palveluntuottajien välisen yhteistyön tarkastelu jää tutkimuksessa kuitenkin ohueksi.**

Into painottaa, että **tarvitaan eri sidosryhmät ja kolmas sektori mukaan ottavaa laajaa yhteiskehittämistä niin kansallisesti kuin alueellisestikin. Lisäksi tarvitaan alueellisten ja paikallisten verkostojen koordinointia ja johtamista sekä alueellisten palveluekosysteemien kehittämistä ja yhteistyön vahvistamista.**

Tarve lisätä mielenterveys- ja päihdepalveluita

Tutkimuksessa viitataan mielenterveys- ja päihdeongelmiin syrjäytymisen riskitekijöinä. Siinä myös todetaan, että palveluiden piiriin on usein vaikea saada huono-osaisimpia, joten palveluiden saavutettavuus ja oikea-aikaisuus on olennaista. Tutkimuksessa kuvataan, että erityisesti etsivässä nuorisotyössä on tunnistettu mielenterveys- ja päihdepalveluiden saatavuuden haasteet: etsivä nuorisotyö ei pysty ohjaamaan nuoria tarvittavien mielenterveys- ja päihdepalveluiden piiriin. Myös **Into korostaa, että nuorille räätälöidyissä mielenterveyspalveluissa on palvelujärjestelmämme suurimmat puutteet. Nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen edellyttää mielenterveys- ja päihdepalvelujen vahvistamista, erityisesti matalan kynnyksen palveluita ja terapiatakuuta.** Into katsoo, että tämä olisi ollut tarpeen nostaa myös tutkimuksen johtopäätöksiin.

Tarve sosiaaliturvajärjestelmän kehittämiselle

Tutkimuksessa tuodaan esille, että nuoret ovat yliedustettuina perustoimeentulon saajissa. Nuorten työttömyysturvaa koskevia ehtoja on tiukennettu ja nuoret ovat jääneet ilman ensisijaisia työttömyysetuuksia. Pitkäaikainen toimeentulotuen saaminen on arkipäivää etsivän nuorisotyön ja työpajojen nuorilla. Kuten tutkimuksessa

[2] Ks. Valtion nuorisoneuvoston tilaama selvitys: Selvitys-koronakriisin-vaikutuksista-nuorisotoimialaan-loppuraportti-20.9.2021.pdf (tietoanuorista.fi)

Into

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry

Rautatieläisenkatu 6 (käyntiosoite Kellosilta 7)
00520 Helsinki

www.intory.fi
etunimi.sukunimi@intory.fi

ETSIVÄ NUORISOTYÖ JA TYÖPAJATOIMINTA RY

todetaan, kannustinloukut hidastavat nuorten siirtymistä koulutukseen ja työelämään. Toimeentulotuen käytön vähentämistä ja etuusjärjestelmän kehittämistä ei kuitenkaan ole nostettu tutkimuksen suosituksiin, mikä olisi ollut tärkeää. **Into korostaa, että nuorilähtöisten kannustimien ja sosiaaliturvajärjestelmän kehittäminen on keskeistä nuorten syrjäytymisen ehkäisemisessä**. Olennaista olisi taata ensisijaiset etuudet myös nuorille.

Monipuolisen tutkimustiedon hyödyntäminen

Tutkimuksen keskeisenä aineistona ovat valtion ja kuntien talousarvio- ja tilinpäätöstiedot. Lisäksi on käytetty muuta kvantitatiivista tilastoaineistoa syrjäytymisen indikaattoreista sekä laadullista haastatteluaineistoa ja aiempaa tutkimuskirjallisuutta. Julkaisun mukaan saatavilla oli vain vähän tietoa syrjäytymistä ehkäisevien palveluiden vaikutuksista ja vaikuttavuudesta: aiemman tutkimuksen perusteella ei tiedetä, tuottavatko syrjäytymisen ehkäisyn palvelut tavoiteltua vaikuttavuutta ja kohdennetaanko niitä oikea-aikaisesti niitä tarvitseville nuorille. **Into katsoo, että saatavilla olevaa tutkimustietoa olisi tullut hyödyntää kattavammin.** Julkaisussa tuodaan myös esille, että toimenpiteiden vaikutusta koskevat arviot perustuvat pääasiassa osallistujille tehtyihin kyselyihin ja laadullisiin tutkimuksiin sekä subjektiivisiin arvioihin itselle saaduista hyödyistä ja omasta hyvinvoinnista. **Into korostaa, että tämä kokemustieto on olennaista palvelujärjestelmän kehittämisen kannalta, ja se olisi tullut nostaa tutkimuksessa vahvasti esille.**

Julkaisussa todetaan, että yksittäisten palveluiden, kuten nuorten työpajatoiminnan, etsivän nuorisotyön ja Ohjaamoiden toiminnan, vaikutuksia on viime vuosina arvioitu, ja niiden perusteella nuoret ovat hyötyneet eri tavoin palveluista. Tutkimuksessa tulkitaan, että siitä, miten palvelut ovat vaikuttaneet nuorten syrjäytymiseen, tutkimukset kertoisivat kuitenkin vain vähän. **Into katsoo, että tätä vaikutustietoa olisi tullut hyödyntää laajemmin. Julkaistut tutkimukset ja selvitykset valottavat kuitenkin monipuolisesti palveluiden saatavuutta, vaikuttavuutta ja laatua**. Into haluaa tuoda esille, että etsivästä nuorisotyöstä ja työpajoilta kerätään vuosittain systemaattista ja monipuolista vaikuttavuustietoa. Tämä osoittaa toiminnan merkityksiä ja tuloksellisuutta sekä nostaa esille palvelujärjestelmän puutteita. Lausunnon liitteenä löytyy infograafit etsivästä nuorisotyöstä ja työpajatoiminnasta.

Into katsoo, että tutkimustietoa tarvitaan nuorille suunnattujen palveluiden saavutettavuudesta, niiden tarpeisiin vastaavuudesta ja koetusta laadusta sekä palveluiden ulkopuolelle jäämisestä**. Tarvitaan myös nuoria osallistavan yhteiskehittämisen ja palvelumuotoilun lisäämistä ja nuorten kokemusasiantuntijuuden vahvempaa hyödyntämistä palveluiden kehittämisessä.**

Budjettitarkastelusta ja tehdyistä rajauksista

Syrjäytymisen ehkäisyyn suunnatut määrärahat on tutkimuksessa jaoteltu suoriin ja kollektiivisiin määrärahoihin. Suorat määrärahat kohdistuvat suoraan syrjäytymisen ehkäisyyn, kuten nuorisotyöhön. Kollektiivisilla määrärahoilla on jokin muu päätehtävä, kuten työllisyyden tukeminen, mutta ne ehkäisevät välillisesti myös syrjäytymistä. Tutkimuksen mukaan valtion vuoden 2020 kokonaisbudjetista kohdistui varoja nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn suoraan ja epäsuorasti vain muutamia prosentteja.

Valtaosa varoista, jotka ministeriöt ovat budjetoineet syrjäytymisen ehkäisyyn, on kollektiivista rahoitusta. STM:llä ja TEM:llä ei ole analyysin perusteella tunnistettavissa suoria syrjäytymisen ehkäisyyn ohjautuvia budjettivaroja. OKM:n budjetissa vain työpajatoimintaan ja etsivään nuorisotyöhön (27,6 M€) sekä nuorisotyön edistämiseen (39,2 M€) suunnatut varat ovat suoraan syrjäytymisen ehkäisyyn kohdistettuja. Nuorten syrjäytymiseen suunnatut STEA-avustukset ovat tutkimuksen perusteella kasvaneet, mutta niiden osuus rahoituskokonaisuudesta on kuitenkin pieni; kaikkiaan STEA-avustusta myönnettiin noin 4,2 M €. **Into katsoo, että tarkasteluun olisi tullut sisällyttää myös toisen asteen koulutus: sillä on kuitenkin merkittävä rooli nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä.**

Tarkastelluissa kuudessa kohdekunnissa noin 10 prosenttia nettokäyttökustannuksista kohdennettiin nuorten syrjäytymistä ehkäiseviin palveluihin. Niistä keskimäärin 45 prosenttia käytettiin korjaaviin palveluihin. Kaikissa tarkastelluissa kunnissa painopiste oli korjaavissa palveluissa. **Tarkasteluun ei kuitenkaan oltu otettu mukaan**

koulutuspalveluja. Into katsoo, että tämä on puute: koulutuksen merkitystä olisi tullut nostaa esiin. **Myös kuutta tarkastelukuntaa voi pitää vähäisenä kuntien moninaisuus huomioiden.**

Julkaisussa todetaan, että merkittävä osa nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn kohdennetuista varoista tulee valtion budjettivaroista, jotka kanavoituvat palveluihin eri tahojen kautta. **Into haluaa kuitenkin nostaa esille, että kuntien panostus monissa syrjäytymisen ehkäisyn palveluissa on suuri.** Tätä kuvastaa esimerkiksi nuorten työpajatoiminnan monikanavainen rahoitusrakenne. Valtionavustuksen osuus yksittäisen työpajan budjetissa on Inton kyselytietojen mukaan keskimäärin vain noin 15 %, ja erityisesti kunnallisten organisaatioiden kohdalla kunnan rahoituksen osuus on huomattava.

Huomiot esitetyistä johtopäätöksistä ja suosituksista

Tutkimuksen johtopäätökset ja suositukset on jaettu kolmeen kokonaisuuteen: strategisen tason suosituksiin, palvelutuotantotason suosituksiin ja asiakastason suosituksiin.

1. Strategisen tason suositukset

- **Seurataan rahoitusjärjestelmän vaikuttavuutta**

Tutkimuksen mukaan rahoitusjärjestelmän vaikuttavuuden seuranta ei nykytiedoin ole mahdollista, ja muutoksia suositellaan järjestelmään, vaikuttavuuden seurantaan ja eri tahojen yhteistyöhön. Tutkimuksessa todetaan, että syrjäytymisen ehkäisyssä keskeistä on, että palveluprosessit ja palvelujärjestelmä toimivat kokonaisuutena, ja tähän vaikuttavat pitkän aikavälin panostukset palveluihin ja asiakasprosesseihin. Tämä on tärkeä huomio.

Into katsoo, että pitkäjänteinen vaikuttavuuden seuraaminen on tarkoituksenmukaista. Tutkimushankkeessa tarkasteltiin lapsibudjetoinnin mallia ja kehitettiin nuorisobudjetoinnin menetelmää. Sen tarkempi selvittäminen ja jatkokehittäminen on tarpeen. Vastuutahon määrittäminen nuorten indikaattoritietojen ja rahoitusjärjestelmän vaikuttavuuden seurannan pitkäjänteiseen kehittämiseen on tarkoituksenmukaista. **Into kuitenkin painottaa, ettei rahoituksen seuranta vielä ole riittävä keino arvioida syrjäytymisen ehkäisyn vaikuttavuutta. Olennaista on tarkastella palveluiden saatavuutta, käyttöä ja tuloksellisuutta suhteessa tarpeisiin.** Tutkimuksessa tuodaan esille, että tulee tarkastella myös sitä, millaisia vaikutuksia on saatu aikaan nuoren itsensä, läheisten sekä ammattilaisten kokemusten ja arvioiden mukaan. **Into pitää tätä koettujen vaikutusten tiedon keräämistä sekä kvantitatiivisia ja kvalitatiivisten tutkimusaineistoja yhdistämistä tärkeänä.** Myös tutkimuksessa olisi voitu nostaa koettujen vaikutusten analyysi keskeisempään rooliin ja tarkastella laajemmin jo kerättyä vaikuttavuustietoa.

Kuten tutkimuksessa todetaan, nuorten syrjäytymisen ehkäisyn palveluista vastaavat jatkossa sekä kunnat että hyvinvointialueet. Into pitää tärkeänä, että ne määrittävät yhdessä yhdyspinnoilla keinoja vaikuttavuuden tiedolla johtamiseen ja seurantaan.

- **Suunnitellaan budjettia ja seurataan sen toteutumista**

Into katsoo, että esitetyn nuorisobudjetoinnin edellytyksiä tulee selvittää tarkemmin kuntien ja hyvinvointialueiden näkökulmasta. Nuorisobudjetointi voisi tuottaa tärkeää tietoa alueiden palvelutarpeista ja palveluiden saatavuudesta ja riittävyydestä. **Into korostaa myös nuorivaikutusten arvioinnin tärkeyttä. Arviointia tulisi toteuttaa erityisesti yhteiskunnallisten uudistusten valmistelussa.**

- **Kehitetään johtamista yhdyspinnoilla**

Tutkimuksessa todetaan, että jos painopistettä halutaan siirtää korjaavista palveluista ennalta ehkäiseviin palveluihin, huomio tulee kiinnittää tulevaan hyvinvointialueen ja kunnan yhteistyömalliin sekä järjestöjen kanssa tehtävään yhteistyöhön. Tämä on keskeistä. Tutkimuksessa tuodaan esille, että sote-uudistuksen myötä vastuu

nuorten syrjäytymisen ehkäisystä jakautuu kunnan ja hyvinvointialueen vastuulle, ja mikäli jompikumpi ei pysty tarjoamaan riittävästi ennaltaehkäisevää tukea ja matalan kynnyksen palveluja, syntyy kustannuksia molemmille osapuolille korjaaviin palveluihin. Lisäksi intressiristiriidat ja osaoptimointi voivat vääristää palvelurakennetta ja vinouttaa budjettien painopisteitä. **Into korostaa hyvinvointialueiden ja kuntien yhteistyön ja yhdyspintojen johtamisen tärkeyttä. On tarkoituksenmukaista huomioida nuorten syrjäytymisen tavoitteet ja mittarit sekä yhdyspintojen johtaminen hyvinvointialueiden strategisissa asiakirjoissa.** Myös Into katsoo, että jos tietoja voisi jakaa toimijoiden välillä helpommin, palveluprosessit keventyisivät niin nuorten kuin ammattilaistenkin näkökulmasta.

Tutkimuksessa todetaan, että tavoitteena on luoda kolmikantainen sopimus- ja yhteistyömalli, jonka mukaan hoidetaan yhteisiä asiakkaita yhteisten tavoitteiden pohjalta. Into haluaa kuitenkin korostaa, että sote-uudistukseen liittyvä lainsäädäntö sekä hankinta- ja kilpailulainsäädäntö rajoittaa sopimuksellisuutta palveluiden tuottamiseen liittyen. **Into pitääkin tärkeänä, että lainsäädäntöä tältä osin muutetaan: hyvinvointialueen ja kunnan tulee olla mahdollista sopia palveluiden tuottamisesta ja resurssien yhdistämisestä niin halutessaan.** Tämä mahdollistaisi esimerkiksi kunnallisille työpajoille kuntouttavan työtoiminnan tuottamisen ja varmistaisi nyt vaarassa olevat heikossa asemassa olevien nuorten palvelut.

Julkaisussa todetaan, että järjestöt toimivat paitsi kansalaisvaikuttajina myös palveluntuottajina ja kumppaneina julkisille toimijoille. **Into katsoo, ettei tutkimuksessa kuitenkaan tarkasteltu kolmannen sektorin roolia riittävästi.** Järjestöjen ja palveluntuottajien edustus puuttui myös tutkimuksen haastateltavien joukosta. **Lisätutkimus järjestöistä nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä olisi tarkoituksenmukaista.**

2. Palvelutuotantotason suositukset

- **Kehitetään monialaista työtä ja palvelutuotantoa**

Tutkimuksen keskeisinä johtopäätöksinä esitetään, ettei mikään taho vastaa nuorten syrjäytymisen ehkäisyn palveluista kattavasti, koordinointi puuttuu ja rahoitusta käytetään epätarkoituksenmukaisesti. Tutkimusryhmän mukaan nuorten syrjäytymistä voitaisiin ehkäistä tehokkaammin siten, että nuoriin kohdistettuja rahavirtoja ohjattaisiin ja budjetointirakennetta hallinnoitaisiin allianssimallilla. Sillä hallinnoitaisiin ja vahvistettaisiin ennalta ehkäisevien ja tukevien palveluiden kokonaisuutta kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyönä. Hyvinvointialue vastaisi korjaavista palveluista entiseen tapaan. Allianssimallilla tavoitellaan ennaltaehkäisevien palveluiden vastuiden täsmentymistä, osaoptimoinnin välttämistä ja painopisteen siirtämistä varhaisempaan tukeen.

Tutkimuksen mukaan allianssimallissa tavoitteena olisi, että kunnat ja hyvinvointialueet sopisivat keskenään, miten yhdyspinnoilla tuotetaan palveluja, kuten ehkäistään nuorten syrjäytymistä ja miten yhteistoiminta järjestetään. Neuvotteluissa olisivat edustettuina myös kolmannen sektorin palveluiden tuottajat. **Into pitää järjestöjen osallistumista tärkeänä. Into huomauttaa, ettei sote-uudistukseen liittyvä lainsäädäntö nykyisellään mahdollista vastaavaa allianssimallia**. **Into pitää allianssimallia ja sen mahdollisuuksia nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä kuitenkin tavoiteltavina**. Into katsoo, että lainsäädäntöä tulisi tältä osin muuttaa mahdollistamaan allianssimallin tyyppiset hyvinvointialueiden ja kuntien sopimukset myös palveluiden tuottamisen osalta.

3. Asiakastason suositukset

- **Mukautetaan suunnitelmat asiakkaiden tarpeisiin**

Julkaisussa nostetaan esille, että huolellinen palvelutarpeen arviointi sekä yhteistyötahojen määrittäminen moniammatillisessa yhteistyössä ovat ensiaskelia asiakastason ratkaisuissa. Työpajatoimijoiden mukaan esimerkiksi TE-hallinnossa on jäänyt havaitsematta nuorten arjenhallintaan liittyviä palvelutarpeita, eivätkä he ole ohjautuneet riittävän ajoissa tarpeitaan vastaaviin palveluihin. **Myös Into korostaa kattavien palvelutarveariointien tärkeyttä. Olennaista on hyödyntää nykyistä laajemmin monialaisia ja toiminnallisia työ- ja toimintakyvyn arviointeja**. Digitaaliset tai viranomaisen toteuttamat arvioinnit eivät ole riittäviä. Julkaisussa todetaan, että oleellista

Into
Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry
Rautatieläisenkatu 6 (käyntiosoite Kellosilta 7)
00520 Helsinki
www.intory.fi
etunimi.sukunimi@intory.fi

on tarjota palveluita nuoren ensisijaisiin tarpeisiin: hyvinvointia ja opiskelu- ja työkykyä on tarvittaessa vahvistettava ennen työmarkkinoille tai koulutukseen suuntaamista. Tämä on etsivän nuorisotyön ja työpajatoimijoiden keskeinen kokemus. **Into korostaa, että palvelut voivat olla vaikuttavia vain, jos ne ovat aidosti tarvelähtöisiä.**

Tutkimuksessa suositellaan nimeämään vastuuhenkilö jokaiselle nuorelle, jolla on asiakassuunnitelma. Tällöin aina jollakin ammattilaisella olisi päävastuu yksittäisen asiakkaan asioiden hoitamisesta ja edistämisestä. Mallilla pyritään ehkäisemään palvelusta toiseen pompottelua ja ilman tukea jäämistä. **Myös Into painottaa, että on tärkeää varmistaa, ettei nuorta poisohjata palveluista niin, että hän jää ilman tarvitsemaansa tukea.** Julkaisussa todetaan, että vastuuhenkilö voi olla viranomainen, jos on kyse julkisista palveluista, tai muu vastuuhenkilö, jos järjestöt tuottavat palvelut. **Into katsoo, että vastuuhenkilömallia tulee selkiyttää.** Julkaisussa viitataan kriittisesti aiemmassa tutkimuksessa esitettyyn monialaisesti toimivaan asiakasvastaavamalliin. **Into näkee, että tuen tarve on nimenomaan eri sektoreiden palveluiden ja palveluprosessien varmistamisessa.** Into huomauttaa, että etsivä nuorisotyö tarjoaa jo tällä hetkellä nuorelle kokonaisvaltaista henkilökohtaista tukea, ohjaa nuoren tarvitsemiinsa monialaisiin palveluihin, tukee niissä asiointia ja toimii rinnalla kulkijana. **Into korostaa, että etsivä nuorisotyö on nuorelle aina vapaaehtoista ja nuorilähtöistä, joten etsivä nuorisotyöntekijä ei voi kuitenkaan toimia esitettynä vastuuhenkilönä.**

Tutkimuksessa todetaan, että nuorten syrjäytymisen ehkäisemisessä keskeistä on panostaa myös etsivään työhön ja tunnistaa palvelujärjestelmän puutteet tai aukkokohdat, jotka voivat aiheuttaa syrjäytymistä. Into pitää tätä olennaisena. Etsivää nuorisotyötä löytyy tällä hetkellä jokaisesta kunnasta. Se on siis kattava ja saavutettava lähipalvelu. **Koronan myötä etsivän nuorisotyön tarve on kasvanut, ja sen hyvä saavutettavuus on turvattava myös jatkossa.** Etsivä nuorisotyö tuntee arkityössään nuorten kanssa palvelujärjestelmän toimivuuden ja sen puutteet. Tätä tietoa tulee hyödyntää yhä vahvemmin palveluita kehitettäessä.

Tutkimuksen mukaan hyvin menestyneissä kunnissa oli tehty pitkäjänteistä työtä ja yhteistyö eri toimialojen ja sektoreiden välillä toimi hyvin. Niissä oli myös panostettu työllisyydenhoitoon moniammatillisten tiimien tai monipuolisen nuorten työpajatoiminnan avulla. Lisäksi ne ovat kehittäneet varhaisen tuen ja ennalta ehkäisevän matalan kynnyksen moniammatillisia palveluita. Niissä on panostettu koulutuksen siirtymävaiheisiin, ja vaikuttavana toimenpiteenä nähtiin myös koulunuorisotyö. **Into korostaa, että työpajanuorten palvelutarpeet ovat moninaistuneet, ja työpajatoiminnan turvaaminen uudistuksissa on tärkeää. Into painottaa, että palvelujärjestelmän kehittämisessä on lisättävä erityisesti nuorille räätälöityjä matalan kynnyksen mielenterveyspalveluja sekä vahvistettava kokonaisvaltaisia monialaisia palveluita ja palveluiden nuorilähtöisyyttä.** Heikossa työmarkkina-asemassa olevien ja tukea tarvitsevien nuorten palvelut on turvattava jatkossakin kohtaavina lähipalveluina.

Liite. Etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta infograafeina.

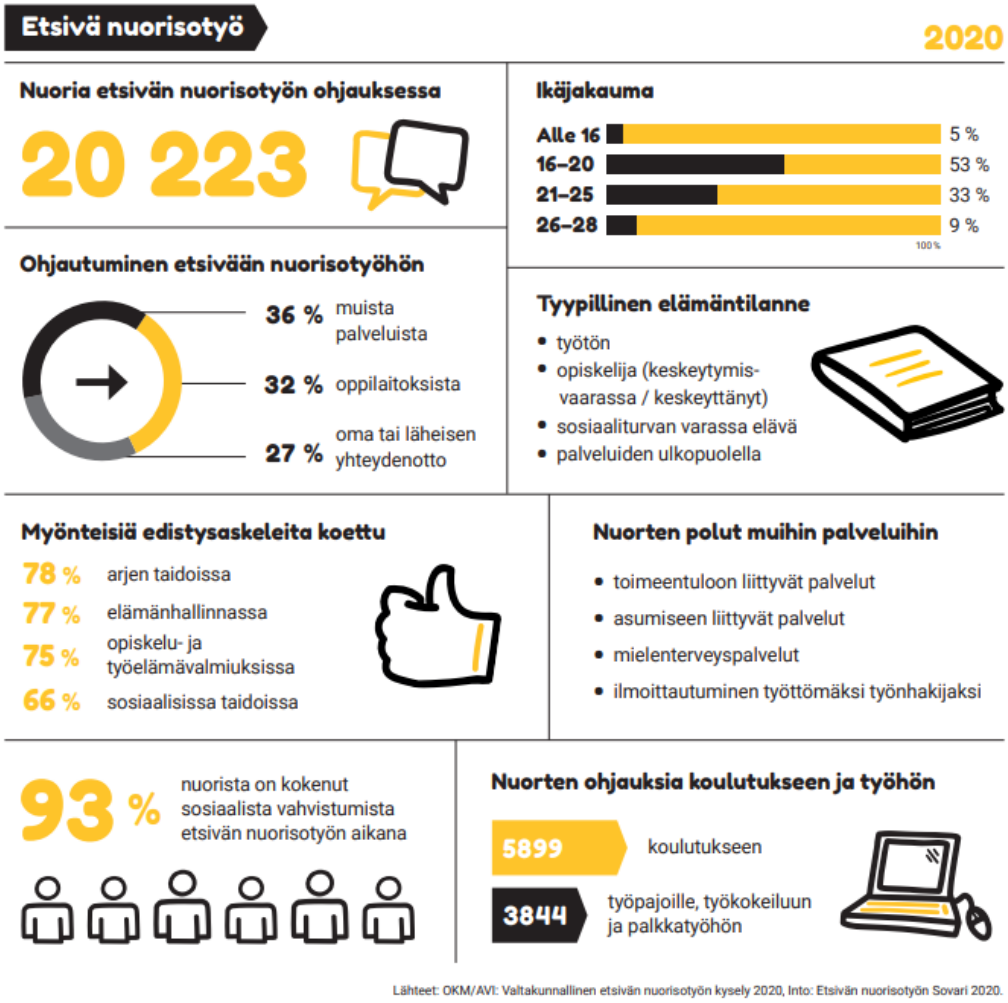
Into

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry

Rautatieläisenkatu 6 (käyntiosoite Kellosilta 7)
00520 Helsinki

www.intory.fi
etunimi.sukunimi@intory.fi

ETSIVÄ NUORISOTYÖ JA TYÖPAJATOIMINTA RY



Into
Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry
Rautatieläisenkatu 6 (käyntiosoite Kellosilta 7)
00520 Helsinki
www.intory.fi
etunimi.sukunimi@intory.fi

ETSIVÄ NUORISOTYÖ JA TYÖPAJATOIMINTA RY

Mitä on etsivä nuorisotyö?

Etsivä nuorisotyö tukee alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen, työelämän tai muiden palveluiden ulkopuolella. Yhteistyössä etsivän nuorisotyön kanssa nuorella on mahdollisuus kerryttää tietoja ja taitoja sekä sellaista sosiaalista pääomaa, joilla suunnataan kohti aikuisuutta. Etsivää nuorisotyötä ohjaa nuorisolaki. Suomessa toimii yli 550 etsivää nuorisotyöntekijää.

Tavoitteet

- Synnyttää nuoren sisäistä motivaatiota sekä auttaa asettamaan tavoitteita.
- Edistää kasvua ja itsenäistymistä kohti oman näköistä tulevaisuutta.
- Vahvistaa taitoja, joilla edetä palveluihin ja jatkopolulle.

Arvot

- **Vapaaehtoisuus, luottamuksellisuus, nuorilähtöisyys**
  Etsivä nuorisotyö tukee nuorta ja on nuoren rinnalla, mutta ei tee päätöksiä tai toimi nuoren puolesta. Yhteistyö perustuu luottamukseen.
- **Kokonaisvaltaisuus, monialainen yhteistyö**
  Nuori huomioidaan kokonaisvaltaisesti ja yhteistyötä tehdään tarpeen mukaan muiden toimijoiden kanssa.
- **Saavutettavuus**
  Etsivä nuorisotyö on aina maksutonta, kynnyksetöntä ja seinätöntä palvelua.

Nuoret kaipaavat etsiviltä
1. Keskustelutukea
2. Tukea virastoasioissa
3. Tukea opiskelussa
4. Tukea työnhaussa

Nuoret antavat etsivälle nuorisotyölle erinomaisen arvion:
4,6
Asteikko 1–5

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry vahvistaa etsivän nuorisotyön ja työpajojen toimintaedellytyksiä.

intory.fi
Seuraa somessa
@intolaiset
#etsivänuorisotyö

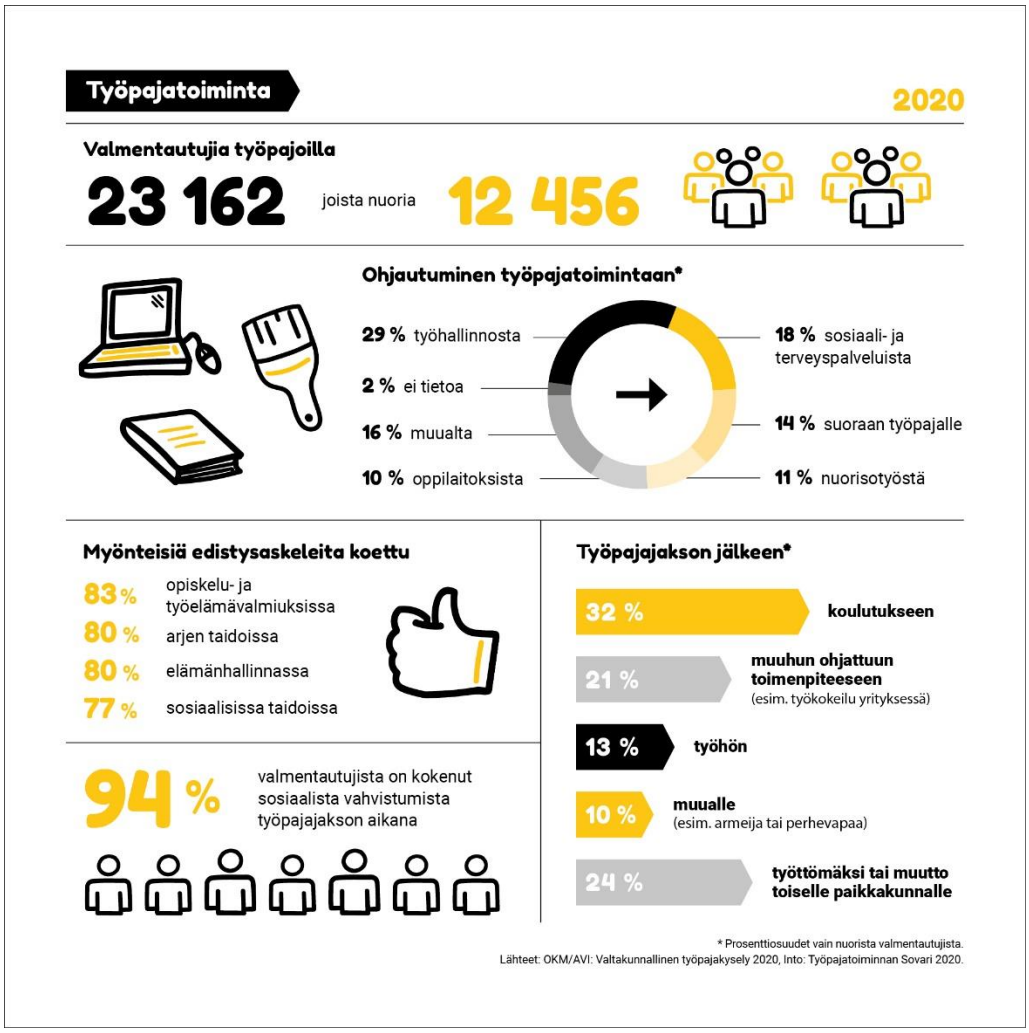
Into

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry

Rautatieläisenkatu 6 (käyntiosoite Kellosilta 7)
00520 Helsinki

www.intory.fi
etunimi.sukunimi@intory.fi

ETSIVÄ NUORISOTYÖ JA TYÖPAJATOIMINTA RY



Into
Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry
Rautatieläisenkatu 6 (käyntiosoite Kellosilta 7)
00520 Helsinki
www.intory.fi
etunimi.sukunimi@intory.fi

ETSIVÄ NUORISOTYÖ JA TYÖPAJATOIMINTA RY

Mitä on työpajatoiminta?

Työpaja on valmennusyhteisö, jonka tavoitteena on vahvistaa osallisuutta ja hyvinvointia, tunnistaa osaamista sekä valmentaa kohti koulutusta ja työtä. Työpajatoiminta perustuu monialaiselle yhteistyölle nuoriso-, työllisyys-, koulutus- ja sote-palveluissa. Työpajatoimintaa on tarjolla 90 %:ssa kunnista.

Valmennus työpajalla on tavoitteellista, valmentautujan tarpeiden mukaista tukemista sekä taitojen ja osaamisen kehittämistä.

Yleisimmät työpajan valmennuspalvelut
1. Kuntouttava työtoiminta
2. Työkokeilu
3. Palkkatuettu työ
4. Sosiaalinen kuntoutus

Työpajatoiminta

- vahvistaa arjenhallintaa ja toimintakykyä sekä tukee jatkopolun löytämistä.
- vahvistaa valmentautujien sosiaalisia taitoja ja kykyä toimia ryhmässä.
- kasvattaa ammatillista osaamista sekä edistää työelämä- ja työyhteisötaitoja.
- tukee valmentautujaa avoimille työmarkkinoille työllistymisessä ja työssä pysymisessä.

Valmentautujat antavat työpaja-toiminnalle kiitettävän arvion:
4,3
Asteikko 1–5

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry vahvistaa etsivän nuorisotyön ja työpajojen toimintaedellytyksiä.

intory.fi
Seuraa somessa
@intolaiset
#työpajatoiminta

Into
Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry
Rautatieläisenkatu 6 (käyntiosoite Kellosilta 7)
00520 Helsinki
www.intory.fi
etunimi.sukunimi@intory.fi

ETSIVÄ NUORISOTYÖ JA TYÖPAJATOIMINTA RY